

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

להסדר שבין איגוד חברות הביטוח בישראל וחברות ביטוח

להפעלת מערכת סליקה

א. פתח דבר

מונחת בפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "**חוק ההגבלים העסקיים**") להסדר כובל שצדדים לו איגוד חברות הביטוח בישראל (להלן: "**איגוד חברות הביטוח**" או "**האיגוד**") וחברות ביטוח שיבחרו להיות צד להסדר.

עניינה של הבקשה הינו הארכת פטור קודם להסדר בין הצדדים, שניתן בשנת 2003 והוארך בשנת 2006 (להלן: "**הפטורים הקודמים**"¹), בנוגע להסדר המתווה את אופן סליקת חיובים בין חברות הביטוח, הנובעים מחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "**חוק הפלת"ד**") וצו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל בין המבטחים), תשס"א-2001 (להלן: "**צו החצייה**").

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים שוכנעתי, כי אף שההסדר חל על חלק ניכר מהשוק, הכבילות שבו אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור. כמו כן, שוכנעתי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק.

ב. הרקע להסדר

על-פי כלל האחריות הקבוע בסעיף 3(א) לחוק הפלת"ד, כל מבטח מפצה את הנוסעים שנסעו בכלי הרכב המבטח על ידו, ללא תלות במידת האשם של הנהג. סעיף 3(ב) מוסיף וקובע, כי כלפי צדדים שלישיים (למשל הולכי רגל) תהא למבטחים אחריות "ביחד ולחוד" של המבטחים, ובין המבטחים לבין עצמם נקבעה השתתפות שווה בנטל החיובים.

---

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר בין איגוד חברות הביטוח וחברות ביטוח שיצטרפו להסדר; 2003 הגבלים עסקיים 3018123; החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר בין איגוד חברות הביטוח וחברות ביטוח שיצטרפו להסדר; 2006 הגבלים עסקיים 5000454.

רשות ההגבלים העסקיים

2

צו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), תשס"א-2001 (להלן: "**צו החצייה**"), שהותקן מכוח סעיף 17א לפת"ד, נועד לאזן את נטל התשלום בין המבטחים, מקום בו מקדמי הסיכון של כלי רכב לנזק שונים באופן מובהק. השיפוי שנקבע הוא בשיעור של 50% מהפיצויים בגין נזקי גוף ששילם המבטח של הרכב הזכאי לשיפוי. כך לדוגמא, מקום בו מעורבים בתאונה משאית ורכב נוסעים רגיל - משפה מבטח המשאית את מבטח הרכב הרגיל בשיעור של 50% מהחביות הנובעות מנזקי הגוף של נוסעי הרכב הרגיל. היה ובתאונה מעורבים מספר כלי רכב, קובע צו החצייה, כי המבטחים של כלי הרכב החייבים בשיפוי יהיו חייבים ביחד ולחוד כלפי המבטחים של כלי הרכב הזכאים לשיפוי, ובינם לבין עצמם ישאו בנטל החיוב בחלקים שווים.

ג. ההסדר

כמבואר בפטורים הקודמים, על מנת להעביר ביעילות ובמהירות תשלומים הנובעים מחוק הפת"ד וצו החצייה, יזם האיגוד הסדר אשר מתווה את אופן הסליקה של חיובים ושיפויים בין חברות הביטוח. המתווה מסדיר את אופן ההתחשבות בין חברות הביטוח כאשר יש הסכמה ביניהן באשר לשיעור השיפוי, והוא הורחב כך שיחול גם על התחשבות שאין לגביה הסכמה ראשונית בין המבטחים באשר לשיעור השיפוי, כמפורט להלן.

מערכת הסליקה מופעלת על גבי תשתית של חברת מרכז הסליקה של חברות הביטוח בע"מ (להלן: "**חברת הסליקה**"). חברת הסליקה היא חברת בת של איגוד חברות הביטוח, אשר קיימת משנת 1979. לחברה יש חיבור מקוון לחברות הביטוח השונות, אשר מאפשר סליקת חיובים מקוונת, מהירה ויעילה. עם זאת, נקבע כי המתווה יופעל בפועל על ידי מנהל מתווה שהנו משרד רו"ח עצמאי, אשר אינו קשור למי מחברות הביטוח או לאיגוד (להלן: "**מנהל המתווה**"). בנוסף מסייעים למנהל המתווה עובדים של חברת הסליקה, אשר גם להם אין קשר למבטח כלשהו.

להסדר הצטרפו במשך השנים מרבית חברות הביטוח העוסקות בביטוח רכב רכוש. כל מבטח שהצטרף להסדר רשאי לפרוש ממנו בתום כל שנה קלנדרית. המתווה מנוהל על ידי מנהל המתווה וכולל את היסודות העיקריים הבאים: סליקה ממוחשבת של החיובים ההדדיים בין מבטחים; קביעת מנהל המתווה האחראי לתפעול המתווה; הענקת סמכויות של בורר למנהל המתווה ביחס למחלוקות; והענקת סמכויות של פוסק, במחלוקות חשבונאיות במסגרת ביצוע המתווה.

הכבילות שבהסדר טמונות בעצם החבירה של חברות הביטוח, שאמורות להתחרות זו בזו, למיזם משותף לסליקת חיובים ביניהן במתווה אחיד, וכן בהמלצת האיגוד לחבריו להצטרף להסדר².

² ראו להרחבה הן בדבר עצם החבירה כהסדר כובל, והן בדבר ההמלצה כקו פעולה של איגוד עסקי: החלטה בדבר מתן פטור בתנאים מאיגוד הסדר כובל להסדר בין: עמותת Choices International Foundation ("צ'ויסס") ועסקים בתעשיית המזון והמשקאות בישראל; 2009 הגבלים עסקיים 5001365.

רשות ההגבלים העסקיים

3

ד. השפעת ההסדר על התחרות

כמבואר בפטורים הקודמים, ההסדר מאפשר העברה יעילה של תשלומים אשר חברות הביטוח חייבות ממילא להעביר זו לזו מכוח חוק הפלתי"ד וצו החצייה. ההסדר חוסך זמן ומשאבים רבים, ונראה כי יש בו כדי לתרום לשכלול שוק הביטוח.

החשש המרכזי ממערכת סליקה משותפת למבטחים רבים, הנו פגיעה בתחרות בתחום בו מתבצע שיתוף הפעולה. בענייננו קטן משקלו של חשש זה, מהטעמים הבאים: ראשית, המתווה רק מסדיר את אופן ההתחשבנות המתחייב מחוק הפלתי"ד וצו החצייה, ואין בו כדי לעורר חשש לתיאום מחירים או כמויות או תנאים מסחריים אחרים בין מבטחים. שנית, המתווה אינו יוצר ערוץ תקשורת ישירה בין חברות הביטוח, שכן זו נעשית באמצעות מנהל המתווה אשר איננו קשור במי מחברות הביטוח. שלישית, כפי שנקבע בפטורים הקודמים מצאתי לנכון גם עתה להבטיח בתנאי, כי כל מבטח שיבקש להצטרף למתווה, בין אם הוא חבר באיגוד ובין אם לאו, יוכל לעשות כן, וכי איכות השירותים אותם תקנה המערכת למבטחים החברים בה, ומחירים, יהיו זהים, וזאת על מנת שהמערכת תשמש כל מבטח הפועל בישראל, באופן שוויוני.

חשש תחרותי נוסף שנובע מההסדר הנו, ששיתוף הפעולה הנוגע למתווה יזלוג ויחלחל לתחומים אחרים ויפגע בתחרות בין חברות הביטוח השונות³. ואולם, לאחר שבחנתי את הדברים הגעתי למסקנה, כי גם חשש זה לא מתקיים בענייננו. כמתואר לעיל, יישום המתווה נעשה על ידי מנהל המתווה ועובדי חברת הסליקה שאינם בעלי זיקה לחברות הביטוח או מי מהן, והתנאים בסוף החלטה זו מבטיחים כי המתווה לא ישמש במה משותפת לתיאום בנושאים אחרים.

לבסוף יש לציין כי הפטור למתווה ניתן לאחר שפעמיים כבר נבחנו השלכותיו התחרותיות ונמצא כי ההסדר ראוי לפטור. לרשות ההגבלים העסקיים ולאגוד חברות הביטוח לא הגיעו תלונות בנוגע ליישום המתווה, ולא חלו שינויי נסיבות מהותיים בשוק הרלוונטי למתווה. משכך לא מצאתי מקום לסטות מהחלטות קודמות ומנומקות בנושא.

ה. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהאריך את הפטור המבוקש בכפוף לתנאים המפורטים להלן:

רשות ההגבלים העסקיים

4

הגדרות

בתנאים אלה יפורשו המונחים הבאים כדלהלן:

- "**האיגוד**" - איגוד חברות הביטוח בישראל.
- "**המערכת**" - מערכת להפעלת מנגנון סליקה משותפת (שירותי התחשבות ממוכנים) לחיובים הקמים בגין חוק הפלת"ד וצו החצייה.
- "**המתווה**" - ההסדר שצורף לבקשה, המסדיר את אופי פעולת המערכת.
- "**הצדדים**" - האיגוד וכל מבטח שיצטרף להסדר.
- "**חברת הסליקה**" - חברת מרכז הסליקה של חברות הביטוח בע"מ.
- "**מבטח**" - כהגדרתו בפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970.
- "**מנהל המתווה**" - משרד רו"ח שימונה על ידי האיגוד.
- "**צו החצייה**" - צו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), תשס"א-2001.
- למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא המשמעות הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"א-2001.

תנאים מהותיים

1. המערכת תעסוק אך ורק בהעברות תשלומים בין מבטחים, אשר נובעים במישרין מההוראות הקבועות בצו החצייה. המערכת לא תעסוק בכל פעילות נוספת. הצדדים לא יבצעו במערכת כל שינוי המרחיב את פעילותה, אלא אם ניתן לכך אישור מהממונה מראש ובכתב.
2. המערכת תופעל על פי המתווה. כל שינוי במתווה יובא לאישור הממונה קודם ליישומו.
3. המערכת תופעל על גבי תשתית של חברת הסליקה, אך הפעלתה והטיפול בה יתבצעו על ידי גוף עצמאי, אשר אינו אדם קשור למבטח, אינו מוחזק על ידי מי מן המבטחים או על ידי

---

³ על החשש מתופעת החלחול ראו קביעה על הסדר כובל בין הורן את ליבוביץ' בע"מ, שיא סיורים בע"מ, א.נ נתניה בע"מ, תור בוס בע"מ ואח'; 2001 הגבלים עסקיים 3012980.

רשות ההגבלים העסקיים

5

האיגוד, ואינו מחזיק במי מן המבטחים או באיגוד. למען הסר ספק, סעיף זה חל הן על מנהל המתווה והן על עובדי חברת הסליקה (להבדיל מחברת הסליקה עצמה) שיטפלו במערכת.

4. הצדדים לא יעבירו ביניהם מידע, למעט מידע הדרוש לצורך פעילותה התקינה של המערכת בהתאם למתווה, ולמעט מידע שהעברתו מותרת על פי חוק. בכלל זה לא יעבירו הצדדים ביניהם מידע, הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטניות של הצדדים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע למחירים הנגבים על ידי הצדדים; מידע בדבר מאפייני שירותים אחרים שמעניקים הצדדים; בסיסי נתונים שבידי הצדדים; מידע על לקוחות של הצדדים; או כל התקשרויות בעבר או בעתיד.

5. כל ההחלטות המהותיות של הצדדים הנוגעות למערכת, יתועדו בכתב טרם או בעת עשייתן כך שכל כתב יישמר ויומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הצדדים, כולם או מקצתם, בקשר למערכת.

6. כל מבטח שיבקש להצטרף למערכת - בין אם הוא חבר באיגוד ובין אם לאו - יוכל לעשות כן. שירותי המערכת יעמדו לרשותו של כל מבטח בתנאי שוויון מהותי, הן מבחינת טיבם, איכותם ומחירם.

7. זולת אם נקבע במסמך זה במפורש אחרת, או לפי כל דין, כל מגבלה החלה על תאגיד מכוח תנאים אלה, חלה גם על כל נושא משרה בתאגיד, על כל עובד בתאגיד, על כל שלוח של תאגיד ועל כל יועץ לו, ועל כל שלוח או חליף של מי מאלה - והכל בין מכוח דין או הסכם ובין בפועל.

8. כל ספק בדבר תחולתם של תנאים אלה, פרשנותם או בדבר דרך יישומם - יובא להכרעת הממונה.

תוקפו של פטור זה חמש שנים מהיום עד ליום 10 לספטמבר 2015.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קן
הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ד' תשרי תשע"א
12 ספטמבר 2010